

Sygn. akt V CSK 210/14

.WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jan Górski

SSN Marian Kocon

Protokolant Piotr Malczewski

w sprawie z powództwa D. B.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w G.

o obalenie domniemania,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 20 stycznia 2015 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 14 listopada 2013 r.,

1) oddała skargę kasacyjną;

2) zasądza od powódki na rzecz Skarbu Państwa -

- Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2 700 zł (dwa

tysiące siedemset) tytułem kosztów postępowania

kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 18 kwietnia 2013 r., którym oddalone zostało jej powództwo o wyłączenie z zakresu domniemania wynikającego z art. 45 § 3 k.k. środków płatniczych w postaci pieniędzy w kwocie 23 000 euro oraz o zwolnienie tych środków z zabezpieczenia objętego postanowieniem Prokuratora Prokuratury Okręgowej w G. z dnia 26 czerwca 2006 r., zmienionego postanowieniem tego Prokuratora z dnia 26 czerwca 2006 r. oraz postanowieniem Sądu Rejonowego w G. z dnia 30 kwietnia 2007 r.

Podstawę faktyczną rozstrzygnięcia stanowiły ustalenia:

Do końca 1994 r., od zawarcia małżeństwa, powódka wraz z mężem mieszkała w Niemczech. Mąż jej J. B. otrzymał w dniu 18 września 1989 r. decyzję zezwalającą na zmianę obywatelstwa polskiego na obywatelstwo Republiki Federalnej Niemiec. Małżonkowie nie zawierali w Niemczech umów majątkowych małżeńskich. Na przełomie stycznia i lutego 1995 r. powódka powróciła do Polski. Jej mąż ma miejsce zamieszkania w Niemczech. Od czasu przyjazdu powódki do Polski pomiędzy małżonkami doszło do faktycznej separacji. W dniu 8 października 1996 r. zawarli oni, w C., w formie aktu notarialnego, umowę wyłączenia wspólności majątkowej w ich małżeństwie.

W dniu 10 grudnia 2004 r. powódka zawarła z B. S. umowę pożyczki kwoty 126 000 zł, którą zobowiązała się zwrócić do dnia 30 grudnia 2005 r., a także uiścić podatek, co nastąpiło dopiero w dniu 5 stycznia 2007 r. Pokwitowanie odbioru pieniędzy pochodzi z dnia 10 grudnia 2005 r. Pożyczone pieniądze w wysokości 100 000 zł powódka przeznaczyła na zakup, w dniu 3 sierpnia samochodu osobowego marki BMW dnia 3 sierpnia 2005 r., który sprzedała w dniu 27 kwietnia 2006 r. za kwotę 100 000 zł. W dniu 24 maja 2006 r. powódka pożyczyła od A. K. w B. kwotę 20 000 euro, którą zobowiązała się zwrócić do dnia 31 grudnia 2008 r. Umowa pożyczki poddana została prawu niemieckiemu. Kwotę tę powódka otrzymała w dniu zawarcia umowy. Pieniądze z pożyczki chciała przeznaczyć na zakup sprzętu sportowego na wyposażenie studia fitnessowego, które zamierzała

uruchomić w Polsce, w jednym z należących do niej domów. Konieczność szybszego powrotu do Polski uniemożliwiła dokonanie zakupu i pożyczone pieniądze przywiozła ze sobą.

Przed Sądem Okręgowym w G. w Wydziale Zamiejscowym w R. toczy się postępowanie karne przeciwko J. B. o popełnienie przestępstw objętych art. 258 § 1 i 3 k.k. i innych oraz kierowanie grupą przestępczą. W toku postępowania przygotowawczego Prokurator Okręgowy w G. postanowieniem z dnia 23 czerwca 2006 r. dokonał zabezpieczenia majątkowego grożących oskarżonemu kary grzywny oraz przepadku korzyści pochodzących z przestępstwa przez zajęcie, między innymi środków płatniczych – pieniędzy w kwocie 43 000 euro. Postanowieniem z dnia 26 czerwca 2006 r. dokonane zostało uzupełnienie wcześniejszego zabezpieczenia majątkowego przez zajęcie dalszych składników majątkowych oskarżonego. Postanowieniem Sądu Rejonowego w G. z dnia 30 kwietnia 2007 r. zostały zmienione postanowienia Prokuratora w punkcie II przez dokonanie zabezpieczenia kary i przepadku korzyści pochodzących z przestępstwa za okres od 1 lipca 2003 r. W dniu 23 marca 2007 r. komornik dokonał, na wniosek prokuratora, zajęcia banknotów na kwotę 43 000 Euro.

Wyrokami Sądu Okręgowego w G. w sprawach sygn. akt ... 104/10 i ... 120/10 obalono domniemanie objęte art. 45 § 3 k.k. w zakresie dotyczącym wierzytelności z rachunków bankowych prowadzonych przez K. Bank S.A. w W. oraz przez F. Banku S.A.

Przyjęte zostało przez Sądy obu instancji, że stosunki majątkowe pomiędzy małżonkami podlegały prawu polskiemu, stosownie do art. 17 § 3 p.p.m. Fakt udzielenia pożyczki na podstawie umowy z dnia 10 grudnia 2004 r. był wiarogodny. Okoliczności związane z zawarciem umowy oraz ze zwrotem przedmiotu pożyczki odmiennie zostały przedstawione przez pożyczkodawcę i pożyczkobiorcę. Zeznania B. S. wskazywały, że pieniądze przelała na rachunek bankowy powódki z rachunku świadka i jej męża w R. Banku; nie wiedziała na jaki cel powódka zamierzała przeznaczyć pieniądze; o sporządzenie umowy powódka zwróciła się jakiś czas po otrzymaniu pieniędzy; oświadczyła, że dług został zwrócony. Powódka twierdziła natomiast, że otrzymała gotówkę, zwróciła jedynie

26 000 zł, a pozostałej części nie oddała, zaś pieniądze uzyskane ze sprzedaży samochodu zamierzała przeznaczyć na inny cel.

Nie zostały wyjaśnione przez powódkę fakty wskazujące na różnicę dotyczącą okoliczności zawarcia umowy pożyczki oraz kwestii zwrotu pieniędzy. Twierdzenie powódki, że pieniądze uzyskane ze sprzedaży samochodu przeznaczyła na zakup 23 000 euro, które przechowywała w mieszkaniu nie zostało udowodnione. Na nabycie tej waluty nie przedstawiła żadnego dowodu.

Sąd Apelacyjny podzielił to stanowisko Sądu Okręgowego, że powódka nie przedstawiła dowodu przeciwnego wiążącemu domniemaniu pochodzenia kwestionowanej kwoty z przestępstwa. W powołaniu na wykładnię art. 45 § k.k. dokonaną w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2005 r., I KZP 4/05 (OSNKOW 2005, nr 3, poz. 27) przyjął, że użycie w tym przepisie zwrotu „uważa się”, w połączeniu ze wskazaniem domniemywanej okoliczności (wniosku), odpowiada teoretycznej konstrukcji domniemania prawnego wzruszalnego. Norma ta zawiera wskazówkę (nakaz) określonego sposobu postępowania, która odnosi się do sytuacji, gdy zostaną udowodnione przesłanki leżące u podstaw domniemania, a w takim wypadku fakt, którego domniemanie dotyczy uznaje się z mocy samego prawa za udowodniony. Do jego wzruszenia może dojść jedynie w wyniku obalenia domniemania, czyli przedstawienia dowodu przeciwnego domniemaniu, co obciąża na osobę obciążoną domniemaniem. Przepis ten jako wyjątkowy nie może być rozszerzająco wykładany. Samo twierdzenie strony nie jest dowodem.

Powódka utrzymywała, że pieniądze pożyczone od świadka B. S. przeznaczyła na zakup samochodu, a cenę uzyskaną z jego sprzedaży na kupno 23 000 euro. Nie przedstawiła dowodu stwierdzającego z jakich źródeł pochodziły pieniądze na zwrot pożyczki. Niewystarczające było podawanie, że spłata mogła być dokonana z pieniędzy uzyskanych ze sprzedaży nieruchomości położonej w O., niezależnie od tego, że złożone zostały na rachunku bankowym, umowa sprzedaży zawarta została w czerwcu, a faktowi spłaty z tych środków powódka zaprzeczyła. Nie zostało również udowodnione, że doszło do nabycia zabezpieczonej sumy 23 000 euro i z jakich źródeł, skoro powódka nie

potwierdziła, że ani z pieniędzy uzyskanych z pożyczki, ani ze sprzedaży samochodu, co miało miejsce w krótkim czasie przed zabezpieczeniem. Wobec braku wniosku powódki o uzupełnienie postępowania dowodowego, dotyczącego jej zeznań, nie było podstaw do podejmowania przez Sąd działań z urzędu. Wcześniejsze wyroki Sądu Okręgowego w G., wyłączające z domniemania sumy wierzytelności zgromadzonych na rachunkach bankowych, nie miały mocy wiążącej w rozpoznawanej sprawie.

Powódka w skardze kasacyjnej powołała obie podstawy przewidziane w art. 398³ § 1 k.p.c. Naruszenie prawa materialnego połączyła z błędną wykładnią: art. 45 k.k. w związku z art. 6 k.c., polegającą na obciążeniu jej obowiązkiem obalenia przesłanek domniemania; art. 45 § 2 i § 3 w związku z art. 45 § 4 k.k. przez uznanie, że miała obowiązek wykazania legalnego pochodzenia całego jej majątku, a nie jedynie kwoty 43 000 euro; art. 45 § 4 k.k. przez przyjęcie, że domniemania objęte § 2 i § 3 mają zastosowanie do tymczasowego zajęcia przewidzianego w art. 295 k.p.k. Niezastosowanie art. 7 k.c., chociaż konstrukcja domniemania z art. 45 § 2 k.k. uzależniona była od dobrej lub złej wiary powódki w gromadzeniu majątku. Błędnie zastosowany został art. 45 § 1 k.k., skoro korzyść osiągnięta z przestępstwa podlega zwrotowi na rzecz Skarbu Państwa. Naruszenie przepisów postępowania dotyczyło błędnego uznania, że nie miało miejsca związanie Sądu, przewidziane w art. 365 § 1 k.p.c., prawomocnymi wyrokami, którymi domniemanie z art. 45 § 3 k.k. zostało obalone. Błędna wykładnia art. 299 w związku z art. 233 k.p.c. polegała na przyjęciu, że odmowa wiarygodności dowodu z przesłuchania powódki, mającego kluczowe znaczenie, wyłącza możliwość wykazania twierdzeń pozwu innymi dowodami, podczas, gdy dowód ten ma subsydiarny charakter, podlegający ocenie na równi z pozostałym materiałem dowodowym. Z naruszeniem art. 29b § 1 k.k.w. w związku z art. 98 k.p.c. doszło do częściowego obciążenia powódki obowiązkiem poniesienia części opłaty sądowej, w zakresie oddalonego powództwa, podczas, gdy mogłoby to nastąpić jedynie w sytuacji oddalenia powództwa w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należało odnieść się do zarzutów naruszenia przepisów postępowania, ponieważ dokonanie oceny prawidłowości wykładni lub zastosowania prawa materialnego możliwe jest na podstawie prawidłowo dokonanych ustaleń faktycznych, wiążących w postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Zgłoszone w ramach drugiej podstawy kasacyjnej zarzuty naruszenia art. 365 § 1 oraz art. 299 w związku z art. 233 k.p.c. zostały wadliwie sformułowane, ponieważ przepisy te odnoszą się do postępowania przed Sądem pierwszej instancji, brak ich związku z postępowaniem apelacyjnym. Niemniej jednak należy zwrócić uwagę, że pretensje zgłoszone w odniesieniu do art. 299 i art. 233 k.p.c. w istocie kwestionują ocenę dowodów przeprowadzoną przez Sądy obu instancji. Pozostaje to w sprzeczności z wyłączeniem dopuszczalności zgłaszania zarzutów dotyczących ustalania faktów i oceny dowodów, przewidzianym w art. 398³ § 3 k.p.c. Podkreślenia wymaga również, że w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku brak wypowiedzi wskazujących na wprowadzanie ograniczeń dowodowych, które nie zostały przewidziane przepisami, polegających na przyjmowaniu obowiązku wykazywania twierdzeń innymi dowodami, niż przesłuchanie stron. Nie można za takie ograniczenie uznać stanowiska Sądu Apelacyjnego, że nie stanowi wypełnienia obowiązku dowodzenia samo twierdzenie powódki, iż objęta zabezpieczeniem suma stanowi jej majątek osobisty, legalnie nabyty. Wbrew obecnie artykułowanemu oczekiwaniu powódki Sąd Apelacyjny nie był zobowiązany do zarządzania z urzędu uzupełniającego jej przesłuchania.

Nieprawidłowo zredagowany został także zarzut naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. Uregulowanie to określa związanie sądu prawomocnym wyrokiem wydanym w innym postępowaniu, jeżeli rozstrzygnięta nim kwestia prawna ma prejudycjalne znaczenie w rozpoznawanej sprawie. Moc wiążąca wyroku wydanego w innej sprawie odnosi się do jego sentencji, nie zaś ustaleń faktycznych i poglądów prawnych wyrażonych w uzasadnieniu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 lutego 2007 r., II CSK 452/06, OSNC-ZD 2008, A, poz.20; z dnia 13 marca 2008 r., III CSK 284/07; z dnia 15 listopada 2007 r., II CSK 347/07; z dnia 27 czerwca 2014 r., V CSK 433/13, niepublikowane). Motywy rozstrzygnięcia mogą mieć znaczenie dla określenia zakresu mocy wiążącej. Prejudycjalność dotyczy rozstrzygnięcia dokonanego w stosunku do tych samych stron albo podmiotów

objętych rozszerzoną prawomocnością orzeczenia, a ponadto, gdy pomiędzy prawomocnym orzeczeniem oraz toczącą się sprawą zachodzi szczególny związek, polegający na tym, że prawomocne orzeczenie oddziałuje na rozstrzygnięcie toczącej się sprawy. Taka sytuacja nie miała miejsca w odniesieniu do prawomocnych wyroków Sądu Okręgowego w G., którymi wyłączono z domniemania objętego art. 45 § 3 k.k. wierzytelności zgromadzone na wskazanych rachunkach bankowych powódki. W stosunku do każdego składnika majątku, który wyszczególniony został w postanowieniu o zabezpieczeniu majątkowym, powódka powinna obalić domniemanie pochodzenia z przestępstwa, ponieważ powoływała dla udowodnienia nabycia każdego z nich, związek z innymi zdarzeniami. Nie było podstaw do przyjęcia, że okoliczności łączące się z uzyskaniem sumy 23 000 euro były takie same, jak co do nabycia wskazanych wierzytelności. Powódka nie wykazała, że orzeczenia we wcześniej wydanych sprawach oddziałują na rozstrzygnięcie sprawy, której dotyczy skarga kasacyjna.

Zabezpieczenie majątkowe, przewidziane w rozdziale 32 Kodeksu postępowania karnego, stanowi karnoprosesowy środek przymusu, którego celem jest zagwarantowanie rzeczywistej realizacji sankcji majątkowych kary grzywny, środków karnych, kosztów procesu oraz roszczeń o naprawienie szkody wynikłej z przestępstwa przeciwko mieniu lub wywołania szkody w mieniu. Może ono nastąpić z urzędu, stosownie do art. 291 § 1 i art. 292 § 2 k.p.k., na etapie od przedstawienia sprawcy zarzutów do uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie sądowe.

Groźący podejrzanemu środek karny w postaci przepadku obejmuje przepadek przedmiotów, a także, od wejścia w życie w dniu 1 lipca 2003 r. ustawy z dnia 10 stycznia 2003 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. Nr 17, poz.155), korzyści uzyskanych przez niego z przestępstwa. Nowe brzmienie, z dniem 1 lipca 2003 r., nadane zostało, ustawą z dnia 13 czerwca 2003 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 11, poz. 1061), przepisom art. 44 i art. 45 k.k. W sprawie objętej skargą kasacyjną zastosowanie miały przepisy, którym nadana została nowa treść.

W przepisie art. 45 § 2 k.k. przyjęte zostało domniemanie w stosunku do sprawcy przestępstwa, z którego popełnienia osiągnął, chociażby pośrednio, korzyść majątkową znacznej wartości, polegające na uznaniu, że mienie, które objął on we władanie lub do którego uzyskał jakikolwiek tytuł w czasie popełnienia przestępstwa lub po jego popełnieniu, do chwili wydania chociażby nieprawomocnego wyroku, stanowi korzyść uzyskaną z popełnienia przestępstwa. Obalenie tego domniemania przez sprawcę lub zainteresowaną osobę może być dokonane po przedstawieniu przez te osoby dowodu przeciwnego. Zgodnie z art. 45 § 3 k.k., jeżeli okoliczności sprawy wskazują na duże prawdopodobieństwo, że sprawca, o którym mowa w § 2, przeniósł na osobę fizyczną, prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, faktycznie lub pod jakimkolwiek tytułem prawnym, mienie stanowiące korzyść uzyskaną z popełnienia przestępstwa, uważa się, że rzeczy będące w samoistnym posiadaniu tej osoby lub jednostki oraz przysługujące jej prawa majątkowe należą do sprawcy. Domniemanie uznania tych rzeczy za należące do sprawcy przestępstwa może być obalone przez zainteresowaną osobę lub jednostkę organizacyjną przez przedstawienie dowodu zgodnego z prawem ich uzyskania. Domniemania przewidziane we wskazanych przepisach stosowane są także, według art. 45 § 4 k.k., przy dokonywaniu zajęcia, stosownie do przepisu art. 292 § 2 k.p.k., przy zabezpieczeniu grożącego przepadku korzyści oraz przy egzekucji tego środka. Osoba lub jednostka, której dotyczy domniemanie ustanowione w § 3, może wystąpić z powództwem przeciwko Skarbowi Państwa o obalenie tego domniemania.

Do przesłanek tego domniemania należy: stwierdzenie popełnienia przestępstwa określonego w § 2, uzyskanie przez sprawcę z tego przestępstwa korzyści majątkowej znacznej wartości, dużego prawdopodobieństwa, że sprawca przeniósł faktycznie lub pod jakimkolwiek tytułem prawnym tę korzyść na konkretną osobę lub jednostkę organizacyjną. Wnioskiem domniemania objęty został nakaz uważania, że rzeczy będące się w samoistnym posiadaniu tej osoby lub jednostki oraz przysługujące jej prawa majątkowe należą do sprawcy. Możliwość obalenia tego domniemania przyjmowania, że do sprawcy należą wskazane rzeczy i prawa będące w posiadaniu tej osoby oraz przysługujące jej prawa majątkowe, obejmuje

udowodnienie przez osobę zainteresowaną, w zainicjowanym postępowaniu sądowym, zgodnego z prawem uzyskania tych rzeczy. Celem tego domniemania jest zabezpieczenie na mieniu sprawcy, nawet jeżeli znajduje się ono w posiadaniu innej osoby, wykonania przyszłego orzeczenia przepadku korzyści, gdy możliwe jest wydanie orzeczenia o przepadku. Istotą wprowadzenia we wskazanych domniemaniach ułatwień dowodowych, odnoszących się do ustalenia, niejednokrotnie niemożliwego, przestępczego pochodzenia korzyści majątkowych, w drodze przerwania na sprawcę lub inną osobę ciężaru dowodu wykazania pochodzenia określonych składników majątkowych, przede wszystkim, czy sprawca miał tytuł do tych korzyści, który nie łączy się z popełnionym przestępstwem. Fakt, którego domniemanie dotyczy, że rzeczy będące w posiadaniu samoistnym innej osoby należą do sprawcy, uznaje się za udowodniony bez prowadzenia dowodów. Na taki charakter domniemania przewidzianego w art. 45 § 3 k.k., które odnosi się także do zabezpieczenia grożącego przepadku, zgodnie z art. 45 § 4 k.k., wskazuje także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2005 r., I KZP 4/05 (OSNKW 2005, nr 3, poz. 27).

Nie zasługiwał na podzielenie zarzut naruszenia art. 45 § 1 k.k. Istnienie podstaw do przyjęcia, że J. B. groził przepadek korzyści uzyskanej z przestępstwa wynika z postanowień Prokuratora Okręgowego w G. i Sądu Rejonowego w G. Nie było podstaw do kwestionowania tego stwierdzenia w postępowaniu cywilnym i przyjęcia, że korzyść obejmowała jedynie wartość niezapłaconych podatków, która podlegała zwrotowi na rzecz Skarbu Państwa. Na takie założenie nie wskazywały również motywy zgłoszonego zarzutu.

Zastrzeżenia dotyczące wykładni art. 45 k.k., błędnie odnoszone do wszystkich jednostek redakcyjnych tego przepisu, w związku z art. 6 k.c. nie zasługiwały na podzielenie. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera stanowiska, że powódkę obciążał obowiązek wykazania nieistnienia przesłanek domniemania. Zakres obalenia domniemania przez osobę, w której samoistnym posiadaniu są rzeczy podlegające przepadkowi, został wskazany w art. 45 § 3 k.k., a obowiązek udowodnienia skonkretyzowany w art. 29b § 2 k.k.w. Natomiast przesłanki domniemania wskazane zostały w postanowieniach Prokuratora Okręgowego i Sądu Rejonowego. Nie było prowadzone postępowanie mające na

celu stwierdzenie ich istnienia, ponieważ wypełnienie wskazanego obowiązku dowodowego prowadziłyby do konstatacji, że nie należy do sprawcy przestępstwa kwota uzyskana przez powódkę zgodnie prawem, ze środków nienależących do niego.

Zaskarżony wyrok nie naruszył domniemania dobrej wiary, przewidzianego w art. 7 k.c., które nie miało zastosowania dla oceny wywiązania się powódki z obowiązku udowodnienia faktów zezwalających na obalenie domniemania przynależności sumy 23 000 euro do korzyści pochodzącej z przestępstwa. Nie było podstaw do przyjęcia, że skutki tego dowodzenia uzależnione były od dobrej lub złej wiary powódki w procesie gromadzenia majątku.

Obowiązek dowodowy powódki dotyczył wykazania, że suma objęta postanowieniem o zabezpieczeniu majątkowym uzyskana została zgodnie z prawem (art. 45 § 2 i 3 w związku z art. 45 § 4 k.k.). Nie odnosił się zatem do całego jej majątku. Stanowisko Sądu Apelacyjnego w kwestii niewykazania środków na zwrot pożyczki, było podyktowane określoną przez powódkę podstawą faktyczną pozwu, w ramach której połączyła ona czynności, które doprowadziły do uzyskania pożyczki i nabycia samochodu, wskazując na ich wzajemną zależność. Nie potrafiła jednak wyjaśnić rozbieżności w okolicznościach, które dotyczyły uzyskania i spłaty pożyczki. Fakt dysponowania majątkiem nie oznacza, że doszło do spłaty pożyczki, nie stanowił także przeszkody do pożyczania pieniędzy. Podkreślenia wymaga, że deklaracja powódki o przeznaczeniu na nabycie określonego składnika majątkowego powoływanych środków finansowych, nie stanowi dowodu, że tak właśnie było. Realizacja uprawnienia przyznanego osobie lub jednostce organizacyjnej w art. 45 § 4 zdanie drugie k.k. do obalenia domniemania ustanowionego w § 3, polega na udowodnieniu w postępowaniu sądowym, że dane składniki majątkowe zostały uzyskane przez sprawcę zgodnie z prawem albo, że posiadane samoistnie przez powoda rzeczy oraz przysługujące mu prawa majątkowe uzyskał on zgodnie z prawem, nie od sprawcy; czyli nie zostały uzyskane z przestępstwa. Powódka oparła powództwo na twierdzeniu, że objęta zabezpieczeniem kwota stanowi jej majątek osobisty, od wielu lat w małżeństwie obowiązuje ustrój rozdzielności majątkowej, a pieniądze są legalnie nabyte ze środków pochodzących ze sprzedaży samochodu. Zgodnie z art. 29 b

§ 2 k.k.w., jeżeli powód w celu obalenia domniemania powołuje się na nabycie odpłatne, powinien wskazać źródło nabycia i udowodnić pochodzenie potrzebnych do nabycia środków. Analiza tego przepisu prowadzi do wniosku, że rzeczą powódki było wykazanie, iż doszło do nabycia przez nią sumy 23 000 euro w określonym czasie i miejscu oraz pochodzenia środków wydanych na zapłatę ceny. Nie udowodniła jednak, że nabyła taką sumę dewiz, a fakt otrzymania ceny za sprzedaż samochodu, nie potwierdza dokonania konkretnej transakcji, prowadzącej do jej pozyskania. Rozważania Sądu Apelacyjnego dotyczące kwestii środków na spłatę pożyczki stanowią konsekwencję powiązania przez powódkę czynności uzyskania pożyczki, kwestionowanego zwrotu otrzymanej kwoty, nabycia i zbycia samochodu oraz posiadania sumy 23 000 euro. Nie zostało zakwestionowane przez powódkę stwierdzenie Sądu Apelacyjnego, że nie przedstawiła dowodu zgodnego z prawem nabycia sumy objętej zabezpieczeniem.

Nie doszło do naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 45 § 4 k.k. przez zastosowanie objętego nim domniemania do zajęcia tymczasowego, przewidzianego w art. 295 § 1 k.p.k., ponieważ ustalenia faktyczne i ocena prawna dotyczą postanowień o zabezpieczeniu majątkowym, wydanych na podstawie art. 291 § 1 i art. 292 § 2 k.p.k.

Zarzut naruszenia art. 29b § 1 k.k.w. był pozbawiony usprawiedliwionych podstaw, a związek z art. 98 k.p.c. nieprawidłowy. Przewidziane nim zwolnienie pozwu od obowiązku uiszczenia opłaty sądowej ma tymczasowy charakter, skoro w razie oddalenia powództwa powstaje obowiązek uiszczenia tej opłaty na ogólnych zasadach. Częściowe oddalenie powództwa łączy się z obowiązkiem ponoszenia kosztów w tym zakresie, co wynika z ogólnych zasad orzekania o nieuiszczonych kosztach sądowych (art. 113 ust. 2 u.k.s.c. w związku z art. 29b § 1 k.k.w.). Nie zasługiwało na podzielenie stanowisko skarżącej, że obowiązek ponoszenia opłaty dotyczy jedynie sytuacji, w której powództwo zostanie oddalone w całości.

Z powyższych względów skarga kasacyjna powódki została oddalona na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego

wynika z zasady przewidzianej w art. 98 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹
k.p.c.